

Dobrodružná próza

- souhrnné označení pro Epický žánr s poutavým a napínavým dějem odehrávajícím se často v exotických krajinách a sloužící převážně pro zábavu čtenáře
- má mnoho romantických prvků (hl. hrdina je kladný, odvážný, pomáhá slabším, roli hraje i příroda...)
- hlavní hrdinové jsou dospělí lidé (většinou muži)
- přehnanou snahou o zajímavost přesahuje do triviální literatury (brak)

- dobrodružství je průvodním jevem dějin literatury, je charakteristickým rysem mnoha historických literárních žánrů, např.:
 - Orientální lidové pohádky (např. pohádka o Sindibádu námořníkovi z *Tisíc a jedna noc*)
 - starověké hrdinské eposy (*Epos o Gilgamešovi*, Homér *Ilias* a *Odysea*)
 - středověké hrdinské eposy (*Píseň o Rolandovi*, *Píseň o Cidovi*, *Píseň o Nibelunzích*)
 - středověké evropské i orientální cestopisy, např. cestopis *Milión* Marka Pola
 - rytířské romány
 - Defoeův *Robinson Crusoe* a Swiftovy *Gulliverovy cesty*

Má mnoho podob a kombinací, které se vývojem vydělily

- detektivní (kriminální)
- historické detektivky
- špionážní
- western
- horor
- fantasy
- historické
- cestopisné
- odehrávající se v divočině (přírodě), exotických krajích
- robinzonády
- válečné
- námořní, pirátské
- sci-fi
- jistou obdobou jsou i komiksy

Fantasy literatura

- dobrodružný příběh situovaný do imaginárního světa, oblíbené jsou světy středověkého typu, dotvářené vlastní podrobnou mytologií, panteony bohů a historií
- nadpřirozený motiv je nedílnou součástí
- boj dobra se zlem
- často udatní válečníci, draci a jiná mytologická zvířata, čarodějové, magie
- hlavní hrdina musí sáhnout až na dno svých sil, pokud chce zlo porazit

Nejznámější – J. R. R. Tolkien – Pán prstenů

R. E. Howard - Conan

Harry Potter

Christopher Paolini – Odkaz dračích jezdců

Horor

- staví na morbidní fascinaci lidí hrůznými činy a různými aspekty smrti
- využívají instinktivního strachu člověka ze tmy, smrti a neznáma, aby ve čtenáři vzbudili pocity strachu a hrůzy
- upíří, vlkodlaci, vrazi, zombie, duchové

klasici:

| | |
|-----------------|--------------|
| Bram Stoker | Drakula |
| Mary Shelleyová | Frankenštein |

nejúspěšnějším současným autorem – Stephen King (To, Carrie, Osvícení)

Vědeckofantastický žánr (sci-fi, SF, science fiction)

založený na nových (spekulativních) technologiích a přírodních jevů anebo dosud neznámých forem života

děj je často zasazen do vesmíru či budoucnosti

Za *zakladatele* žánru bývají považováni dva autoři – Jules Verne (pokud jde o technickou sci-fi) a Herbert George Wells, který se věnoval spíše vlivu technologií na člověka. H. G. Wells ve svém díle nastolil mnoho témat, z nichž vychází i současná sci-fi (například kontakt s mimozemskými civilizacemi, cesty časem, biotechnologie atp.).

Velký vliv na vývoj české i světové sci-fi měla díla Karla Čapka *R.U.R.*, *Válka s mloky*, *Krakatit*.

Mezi současné představitele české science-fiction, známé i v zahraničí, patří Ludvík Souček, Josef Nesvadba, Ondřej Neff a Jaroslav Veis a představitelé nové generace Vlado Ríša, Vladimír Šlechta, Jaroslav Mostecký, Jiří Kulhánek a Miroslav Žamboch,

Významní světoví autoři

Jules Verne [žil vern] (1828 – 1905) Francouz

- hodně cestoval a některé zážitky z těchto cest zapracoval i do svých románů
- předpověděl celou řadu vědeckých a technických objevů, např. dálkové lety říditelným balónem, velkorážní dělo, videofon, skafandr, kosmické cesty, elektrický motor, tank, vrtulník a další.

Psal od mládí (bez většího ohlasu) básně, povídky, písně, libreta a divadelní hry. V roce 1862 se však seznámil s nakladatelem Pierrem-Julesem Hetzelem, který vydal jeho dobrodružný román *Pět neděl v balóně*. Ten měl tak obrovský úspěch, že nakladatel nabídl Verneovi exkluzivní smlouvu na dvacet let, v níž se Verne zavázal napsat dva svazky ročně (nejde o počet titulů, protože některé romány byly několikasvazkové).

Např. Cesta do středu Země
Ze Země na Měsíc
Dvacet tisíc mil pod mořem
Na kometě
Ocelové město
Vynález zkázy aj.

Herbert George Wells (1866 – 1946) Angličan

předpověděl tank – (tank poprvé použit r. 1916 v bitvě na Sommě, kde však tragicky uvízly v blátě. Wells tehdy osobně kontaktoval Churchilla a podle jeho návrhu byly vylepšeny pojízdné pásy tak, aby se už nebořily), výrobu syntetických diamantů, bezdrátový přenos

pohyblivého obrazu, objev strategického radioaktivního materiálu (americký fyzik Leó Szilárd prohlásil, že byl k bádání v tomto směru Wellsem přímo inspirován), moderní bojová letadla a kobercové nálety
nejznámější: Válka světů

Isaac Asimov (narozen jako **Izák Judovič Ozimov**, 1920 – 1992) Rus žijící v USA
přes 300 knih, nejznámějším dílem - *série Nadace*

Sir Arthur Charles Clarke (1917 - 2008) Brit

2001: Vesmírná odysea.

Stal se vynálezcem geostacionární telekomunikační družice. S myšlenkou satelitu zavěšeného na pevném místě na obloze přišel dávno před vypuštěním první družice – už v roce 1945.

Raymond Douglas Bradbury (1920 –2012) Američan

Novela *451 stupňů Fahrenheita*, sbírka povídek *Mart'anská kronika*

Frank Herbert (1920 - 1986) Američan

román *Duna*

Stanislaw Lem (1921 –2006) Polák

motiv atomového konfliktu lze nalézt v několika autorových dílech - vyjadřuje obavy z možného zneužití této mocné zbraně
víra, že kybernetické mozky předčí jednoho dne lidské

Bratři Arkadij Natanovič Strugacký (1925 –1991) a **Boris Natanovič Strugacký** (1933 - 2012) Rusové

Piknik u cesty (zfilmováno pod názvem *Stalker*), *Poledne 22. století*, *Je těžké být bohem*, *Ničivá vlna*, *Špunt*.

Robert Anson Heinlein (1907 - 1988) Američan

Ludvík Souček (1926 – 1978) Čech

spisovatel science fiction zejména pro mládež a literatury faktu, v níž popularizoval tzv. záhadologické teorie. Rovněž přeložil *Vzpomínky na budoucnost* Ericha von Dänikena.